

Datum van inontvangstneming : 03/11/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-626/25 – 1

Zaak C-626/25

Verzoek om prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

23 september 2025

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 september 2025

Verzoekende partijen:

ML

KS

Verwerende partijen:

Landsbanki Luxemburg

Procureur général près la Cour d'appel de Paris

[OMISSIS]

ARREST VAN DE COUR DE CASSATION, PREMIÈRE CHAMBRE CIVILE
(HOOGSTE RECHTER IN BURGERLIJKE EN STRAFZAKEN, FRANKRIJK,
EERSTE CIVIELE KAMER)

van 17 september 2025

1°/ ML,

2°/ KS,

[eisers in cassatie]

NL

beiden woonachtig te [OMISSIS] Parijs,

hebben hogere voorziening [OMISSIS] ingesteld tegen het vonnis van de cour d'appel de Paris van 28 februari 2023 [OMISSIS], in het geding van hen tegen:

1°/ Landsbanki Luxembourg, [OMISSIS] vertegenwoordigd door ST en MH, optredend als vereffenaars in de gerechtelijke vereffening van die vennootschap,

2°/ de procureur général près la cour d'appel de Paris, [OMISSIS],

verweerders in cassatie.

[OMISSIS]

Feiten en procesverloop

- 1 Volgens het bestreden vonnis [OMISSIS] hebben ML en KS (hierna: „kredienemers”) op 5 december 2005 en 19 juli 2006 twee leningen afgesloten met de bank Landsbanki Luxembourg (hierna: „bank”) met een hypotheek op twee onroerende goederen.
- 2 Op 12 december 2008 heeft de tribunal d'arrondissement de Luxembourg (rechter in eerste aanleg Luxemburg) de liquidatie van de bank uitgesproken.
- 3 Op 19 maart 2010 hebben de kredietnemers een vordering ingesteld tegen de vereffenaars van de bank opdat hun schuldvordering in de insolventieprocedure zou worden opgenomen. De schuldvordering vloede ten eerste voort uit de nietigheid van de door de bank voorgestelde financiële constructie als gevolg van [OMISSIS] potestatieve of oneerlijke bedingen en ten tweede uit haar aansprakelijkheid [wegens contractbreuk] [OMISSIS].
- 4 Op 27 augustus 2010 hebben de kredietnemers bij het Tribunal de Grande Instance de Paris (rechter in eerste aanleg Parijs, Frankrijk) een vordering ingesteld tegen de bank, strekkende tot nietigverklaring van de overeenkomsten en tot schadevergoeding. Deze procedure is later vervallen.
- 5 De strafvervolgung wegens oplichting, die in 2011 in Frankrijk was ingesteld tegen de bank, vertegenwoordigd door haar gerechtelijke vereffenaar, heeft geleid tot vrijspraak, die op 31 januari 2020 door de Cour d'appel de Paris (rechter in tweede aanleg Parijs, Frankrijk) is bevestigd.
- 6 Op 5 januari 2011 heeft de tribunal d'arrondissement de Luxembourg (rechter in eerste aanleg Luxemburg. Luxemburg) alle vorderingen van de kredietnemers afgewezen. Bovendien heeft deze rechter KS in het kader van de tegenvordering van de vereffenaar veroordeeld tot betaling van het saldo van de overeenkomsten met contractuele rente.

- 7 In een bevestigend vonnis van 8 mei 2013 heeft de cour d'appel de Luxembourg (rechter in tweede aanleg Luxemburg) de door de kredietnemers voor het eerst voor hem opgeworpen exceptie van litispentie verworpen. Zij betoogden dat op grond van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Brussel I-verordening) de Franse gerechten als enige bevoegd waren om te beslissen over het bestaan van hun vordering, op grond van hun hoedanigheid van consument. De cour d'appel de Luxembourg heeft zijn afwijzing van het verzoek tot schorsing [wegens litispentie] gemotiveerd met de overweging dat artikel 15 van deze verordening „slechts van toepassing is op de verkoop of financiering van de verkoop van roerende lichamelijke zaken, maar niet op een hypothecaire kredietovereenkomst”.
- 8 Op 30 januari 2014 heeft de Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (cassatierechter, Luxemburg) het vonnis gedeeltelijk vernietigd. Het onderdeel van het vonnis waarbij de op litispentie gebaseerde vordering tot schorsing van de behandeling was afgewezen, werd echter niet geraakt door de cassatie.
- 9 Op 31 januari 2018 heeft de cour d'appel de Luxembourg het vonnis van 5 januari 2011 bevestigd.
- 10 Op 23 september 2021 heeft de directeur van de gerechtelijke griffie van de tribunal judiciaire de Paris (rechter in eerste aanleg Parijs, Frankrijk) het vonnis van de tribunal d'arrondissement de Luxembourg van 5 januari 2011 uitvoerbaar verklaard in Frankrijk.
- 11 Op 28 februari 2023 heeft de cour d'appel de Paris de uitvoerbaarverklaring bevestigd. Met betrekking tot het middel van de kredietnemers dat de Luxemburgse rechter onbevoegd was, oordeelde de cour d'appel dat uit het Luxemburgse vonnis niet bleek [OMISSIS] dat zij door de Luxemburgse rechter als consumenten waren aangemerkt of dat zij dit hadden gesteld. De cour d'appel heeft in dit verband gepreciseerd dat hij krachtens artikel 35, lid 2, van de Brussel I-verordening gebonden was aan de feitelijke vaststellingen waarop de Luxemburgse rechter zijn bevoegdheid had gebaseerd, zodat artikel 35, lid 1, in casu niet van toepassing was.

Middel

- 12 De kredietnemers hebben cassatieberoep beroep ingesteld wegens schending van de artikelen 15, 16, 35 en 45 van de Brussel I-verordening. Zij betogen in wezen dat het Luxemburgse vonnis is geweest in strijd met de bepalingen van afdeling 4 van hoofdstuk II van die verordening, en meer bepaald met artikel 15, lid 1, onder c), daarvan. Zij verwijten de cour d'appel te hebben geweigerd de bevoegdheid van de Luxemburgse rechter te toetsen op grond dat artikel 35, lid 2, [hem] dit gelet op de bewoordingen van het Luxemburgse vonnis verbood. De

kredietnemers betogen echter dat hij op grond van artikel 35, lid 1, van die verordening verplicht was een dergelijke toetsing te verrichten.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

13 Artikel 15, lid 1, van de Brussel I-verordening luidt:

„1. Voor overeenkomsten gesloten door een persoon, de consument, voor een gebruik dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd, wordt de bevoegdheid geregeld door deze afdeling, onverminderd artikel 4 en artikel 5, punt 5, wanneer

- a) het gaat om koop en verkoop op afbetaling van roerende lichamelijke zaken;
- b) het gaat om leningen op afbetaling of andere krediettransacties ter financiering van de verkoop van zulke zaken, of
- c) in alle andere gevallen, de overeenkomst is gesloten met een persoon die commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft, of dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op die lidstaat, of op meerdere staten met inbegrip van die lidstaat, en de overeenkomst onder die activiteiten valt.”

14 Volgens artikel 16, lid 2, van die verordening kan de rechtsvordering die tegen de consument wordt ingesteld door de wederpartij bij de overeenkomst slechts worden gebracht voor de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de consument woonplaats heeft.

15 Volgens artikel 24 is buiten de gevallen waarin zijn bevoegdheid voortvloeit uit andere bepalingen van deze verordening, het gerecht van een lidstaat waarvoor de verweerder verschijnt bevoegd. Dit voorschrift is niet van toepassing indien de verschijning ten doel heeft de bevoegdheid te betwisten, of indien er een ander gerecht bestaat dat krachtens artikel 22 bij uitsluiting bevoegd is.

16 Artikel 35 bepaalt:

„1. De beslissingen worden tevens niet erkend, indien de afdelingen 3, 4 en 6 van hoofdstuk II zijn geschonden, of indien het in artikel 72 bedoelde geval zich voordoet.

2. Bij de toetsing of de in het vorige lid genoemde bevoegdheidsregels niet zijn geschonden, is het aangezochte gerecht of de aangezochte autoriteit gebonden aan de feitelijke overwegingen op grond waarvan het gerecht van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen.

3. Onverminderd lid 1 mag de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van herkomst niet worden getoetst. De bevoegdheidsregels betreffen niet de openbare orde als bedoeld in artikel 34, punt 1.”

17 Artikel 45 bepaalt:

„1. De verklaring van uitvoerbaarheid wordt door het gerecht dat oordeelt over een rechtsmiddel, bedoeld in de artikelen 43 of 44, slechts op een van de in de artikelen 34 en 35 genoemde gronden geweigerd of ingetrokken. Het gerecht doet onverwijld uitspraak.

2. In geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing.”

Motivering van de prejudiciële verwijzing

18 Het cassatieberoep werpt twee vragen op met betrekking tot de Brussel I-verordening. De eerste betreft de bevoegdheid van de Luxemburgse rechter, die in casu zou kunnen voortvloeien uit een aanwijzing van de bevoegdheid op grond van artikel 24 van die verordening. De tweede heeft betrekking op de grenzen van de toetsingsbevoegdheid van de rechter van de aangezochte staat, die voortvloeien uit de feitelijke overwegingen op grond waarvan het gerecht van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen.

19 Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat aanwijzing van de bevoegdheid op basis van het verschijnen van de verweerder ook van toepassing is in de context van een tegenvordering. Het Hof heeft deze oplossing aanvaard met betrekking tot een door de verweerder ingestelde vordering tot schuldverrekening, en daarbij gepreciseerd dat de eiser die wordt geconfronteerd met een vordering tot verrekening, zich in een positie bevindt die overeenkomt met die van een verweerder die voor de door de eiser aangezochte rechter verschijnt (arrest van 7 maart 1985, Spitzley, 48/84, EU:C:1985:105, punten 18-22).

20 Op het gebied van verzekeringen heeft het Hof geoordeeld dat het gerecht dat is aangezocht zonder dat de regels in afdeling 3 van hoofdstuk II van deze verordening in acht zijn genomen, zich bevoegd moet verklaren wanneer de verweerder verschijnt en geen exceptie van onbevoegdheid opwerpt, aangezien een dergelijke verschijning geldt als een stilzwijgende aanwijzing van het bevoegde gerecht (arrest van 20 mei 2010, ČPP Vienna Insurance Group, C-111/09, EU:C:2010:290, punt 33). Het Hof heeft in punt 30 van dat arrest gepreciseerd dat „[h]oewel op de in de afdelingen 3 tot en met 5 van hoofdstuk II van deze verordening bedoelde gebieden de bevoegdheidsregels beogen de zwakste partij een betere bescherming te bieden (zie in dit verband arrest van 13 december 2007, FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, [ECLI:EU:C:2007:792], punt 28), [...] de in die afdelingen geregelde rechterlijke bevoegdheid die partij niet [kan] worden opgedrongen. Besluit deze vrijwillig te verschijnen, dan laat

verordening nr. 44/2001 haar de mogelijkheid om verweer ten gronde te voeren voor een ander gerecht dan die welke op basis van voormelde afdelingen zijn vastgesteld.”

- 21 Op het in de loop van het geding opgeworpen argument dat de aangezochte rechter, in het belang van de bescherming van de zwakste partij, ambtshalve moet nagaan of de wilsuiting van die partij wel degelijk bewust is en ertoe strekt hem als bevoegde rechter aan te wijzen, heeft het Hof in punt 32 van hetzelfde arrest geantwoord „dat een dergelijke verplichting slechts kan gelden wanneer in verordening nr. 44/2001 daartoe een uitdrukkelijke regel wordt ingevoerd”.
- 22 Dit is wat de Europese wetgever heeft gedaan bij de herschikking van die verordening. Artikel 26, lid 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Brussel I bis-verordening), die *ratione temporis* niet van toepassing is in het onderhavige geval, bepaalt thans:
- „In aangelegenheden als bedoeld in afdelingen 3, 4 of 5, waarin de polishouder, de verzekerde, een begunstigde van een verzekeringsovereenkomst, de benadeelde partij, de consument of de werknemer verweerder is, vergewist het gerecht zich ervan, alvorens bevoegdheid op grond van lid 1 te aanvaarden, dat de verweerder op de hoogte is gebracht van zijn recht de bevoegdheid van het gerecht te betwisten en van de gevolgen van verschijnen of niet-verschijnen.”
- 23 In de onderhavige zaak moesten de kredietnemers, die meenden schuldeiser van de bank te zijn, als gevolg van de opening van een insolventieprocedure tegen de bank hun schuldvordering door de organen van de collectieve procedure doen erkennen. Aangezien deze erkenning werd geweigerd, moesten zij de zaak voorleggen aan de rechter waarbij de insolventieprocedure was geopend, die exclusief bevoegd was om over de gegrondheid van de schuldvordering te beslissen. De rechtbank was niet verplicht om hen, op grond van de Brussel I-verordening, die van toepassing is op het betrokken geding, in te lichten over de gevolgen van hun verschijnen met betrekking tot de tegenvordering van de bank. In deze context vraagt de Cour de cassation zich af hoe het begrip „betwisting van de bevoegdheid” moet worden uitgelegd.
- 24 In casu hebben de kredietnemers verzocht om opschorting van de behandeling van de tegenvordering van de vereffenaar, omdat het gerecht van de staat van hun woonplaats krachtens artikel 15 van de Brussel I-verordening, op grond van hun hoedanigheid van consument, bij uitsluiting bevoegd was om over het bestaan van de schuldvordering te oordelen en dat zij zich daartoe tot dat gerecht hadden gewend. Is het in deze omstandigheden mogelijk om te oordelen, om de woorden van het reeds aangehaalde arrest CPP Vienna Insurance Group te gebruiken, dat deze kredietnemers bewust hebben besloten om te verschijnen toen zij een exceptie van litispendentie opriepen en niet een exceptie van onbevoegdheid?

- 25 De Cour de cassation vraagt zich tevens af welke grenzen er in het licht van artikel 35, lid 2, van die verordening aan de rol van de rechter van de aangezochte lidstaat zijn gesteld. Uit de bewoordingen ervan volgt dat de rechter van de aangezochte lidstaat gebonden is aan de feitelijke overwegingen waarop het gerecht van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen.
- 26 In de onderhavige zaak heeft het gerecht van de lidstaat van herkomst echter niet de feitelijke overwegingen gemaakt die nodig zijn om de overeenkomst als een consumentenovereenkomst aan te merken. Tegelijkertijd bevat zijn beslissing ook geen elementen die erop kunnen wijzen dat de overeenkomsten mogelijk waren gesloten voor een gebruik dat kon worden geacht verband te houden met de beroepsactiviteit van de kredietnemers. Dat gerecht heeft met name het op richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten gebaseerde middel afgewezen met de overweging dat de betwiste bedingen niet oneerlijk waren, maar zonder in te gaan op de vraag of de kredietnemers consumenten waren (cour d'appel de Luxembourg, vonnis van 31 januari 2018, blz. 15).
- 27 Krachtens artikel 35, lid 1, van de Brussel I-verordening moet het aangezochte gerecht weigeren een beslissing te erkennen die in strijd met de bepalingen van afdeling 4 van hoofdstuk II is gegeven. In dit verband is dat gerecht, volgens lid 2, gebonden aan de feitelijke overwegingen op grond waarvan het gerecht van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen. Mogen de gerechten van de aangezochte staat eraan voorbijgaan dat het gerecht van de lidstaat van herkomst bepaalde feiten die van wezenlijk belang zijn voor de kwalificatie als consumentenovereenkomst niet heeft vastgesteld, met name of de bank haar activiteiten richtte op de lidstaat van de woonplaats van de kredietnemers, in de zin van artikel 15, lid 1, onder c), van de Brussel I-verordening, en in de memories de daartoe noodzakelijke gegevens zoeken?

OM DEZE REDENEN,

[OMISSIS]

verzoekt de Cour de cassation het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1) Moet artikel 24 van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, aldus worden uitgelegd dat het feit dat een in een lidstaat woonachtige partij haar schuldvordering in een in een andere lidstaat geopende insolventieprocedure heeft ingediend, ertoe leidt dat het gerecht van de insolventieprocedure het bevoegde gerecht wordt voor een tegen deze partij ingestelde tegenvordering, ook al stelt deze partij een consument te zijn?

2) Moet artikel 24 van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat een exceptie van litispendentie, waarmee een partij die stelt een consument te zijn,

uitdrukkelijk de bevoegdheid van het gerecht van zijn woonplaats krachtens artikel 15 van deze verordening inroept, een betwisting van de bevoegdheid van het aangezochte gerecht in de zin van die bepaling inhoudt?

3) Moet artikel 35, lid 2, van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat, wanneer een partij voor het gerecht van een lidstaat haar hoedanigheid van consument inroept om zich te beroepen op de bevoegdheid van de gerechten van haar woonplaats, de omstandigheid dat dit gerecht niet de feiten heeft vastgesteld op basis waarvan kan worden beoordeeld of aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 15 van deze verordening is voldaan, tot gevolg heeft dat de gerechten van de aangezochte lidstaat het recht wordt ontnomen om, gelet op alle relevante omstandigheden, te onderzoeken of de bevoegdheidsregels ter bescherming van de consument van toepassing waren en zijn nageleefd?

[OMISSIS]